

תנ"ך

2 יחידות לימוד

על פי המתכונת החדשה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים
פרק ראשון – קטע שלא נלמד – (4×3) – 12 נקודות
פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" – (14×2) – 28 נקודות
פרק שלישי – נושאי החתך – $(9 \times 2) + (14 \times 2) + (14 \times 1)$ – 60 נקודות
סה"כ. – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמתוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מגוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון - קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא שמואל א, י"ג, 1-14.

א בן־שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך על־ישראל: ויבחר־
לו שאול שלשת אלפים מישראל ויהיו עם־שאול אלפים
במכמש ובהר בית־אל ואלף היו עם־יונתן בגבעת בנימין
ג ויתר העם שלח איש לאהליו: ויך יונתן את נציב פלשתים
אשר בגבע וישמעו פלשתים ושאול תקע בשופר בכל־
ד הארץ לאמר ישמעו העבדים: וכל־ישראל שמעו לאמר
הכה שאול את־נציב פלשתים וגם־נבאש ישראל בפלשתים
ה ויצעקו העם אחרי שאול הגלגל: ופלשתים נאספו להלחם
עם־ישראל שלשים אלף רכב וששת אלפים פרשים ועם
פחול אשר על־שפת־הים לרב ויעלו ויחנו במכמש קדמת
ו בית און: ואיש ישראל דאו כי צד־לו כי נגש העם ויתחבאו
ז העם במערות ובחוחים ובסלעים ובצוחים ובבורות: ועבדים
עברו את־הירדן ארץ גד וגלעד ושאול עודנו בגלגל וכל־
ח העם חרדו אחריו: ויחלו שבעת ימים למועד אשר שמואל
ט ולא־בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: ויאמר שאול הגשו
י אלי העלה והשלמים ויעל העלה: ויהי ככלתו להעלות
יא העלה והנה שמואל בא ויצא שאול לקראתו לברכו: ויאמר
שמואל מה עשית ויאמר שאול ביד־איתי כי־נפץ העם
מעלי ואתה לא־באת למועד הימים ופלשתים נאספים
יב מכמש: ואמר עתה ירדו פלשתים אלי הגלגל ופני ה' לא
י חליתי ואתאפק ואעלה העלה: ויאמר שמואל
אל־שאול נסבלת לא שמרת את־מצות ה': אלהיך אשר
צוך כי עתה הכין ה': את־ממלכתך אל־ישראל עד־
יד עולם: ועתה ממלכתך לא־תקום בקש ה': לו איש כלבבו
ויצוהו ה': לנגיד על־עמו כי לא שמרת את אשר־צוך
ה':

ויזחל

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. פסוקים 10-1 משמשים רקע לתיאור הסכסוך בין שאול לשמואל (המובא בפסוקים 11-14). יש הטוענים כי בפסוקים 10-1 נזכרים דברים אחדים, היכולים לתמוך בהחלטת שאול שלא לחכות לשמואל.
הבא מפסוקים 10-1 שלושה דברים היכולים לבסס טענה זו. הסבר.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. "בן שנה שאול במלכו" (פסוק 1).
  - א. אפשר לראות אי-התאמה בין מילים אלה לבין המשך הפרק. הסבר. (2 נקודות)
  - ב. יש הטוענים שבפסוק 1 אירעה שגיאה של מעתיק. הסבר כיצד טענה זו פותרת את אי-ההתאמה שציינת בסעיף א. (2 נקודות)
3. בפסוק 3 בקטע שלפניך יש שתי הוכחות לכך שמלחמתו של שאול היא מרד בפלשתים. מה הן שתי ההוכחות? היעזר בשופטים, ג', 27; שמואל ב, ח', 6.
4. קרא את דברי שמואל לשאול בשמואל א, י', 8:

"וירדת לפני הגלגל והנה אנכי ירד אליך להעלות עלות לזבח זבחי שלמים, שבעת ימים תזחל עד בואי אליך והודעתי לך את אשר תעשה".

  - א. שאול ושמואל מבינים באופן שונה את ההוראה שבפסוק זה. הסבר. (2 נקודות)
  - ב. מהי המסקנה השונה של כל אחד מהם בנוגע למעשה של שאול בפסוקים 8-9 (בקטע שלפניך)? הסבר. (2 נקודות)

* * *

פרק שני - נושא הגג: "מלכים ונביאים" (28 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף - 7 נקודות; סה"כ - 14 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, א', 5-20.

וַאֲדַנְיָה בֶן־חַגִּית
 מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וְחֻמָּשִׁים
 אִישׁ רֵצִים לִפְנָיו: וְלֹא־עָצְבוּ אֲבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה
 עָשִׂיתָ וְגַם־הוּא טוֹב־תָּאֵר מְאֹד וְאֹתוֹ יִלְדֶה אַחֲרַי אֲבִשְׁלוֹם:
 וַיְהִי דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם אֲבִיתֵר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזְרוּ
 אַחֲרַי אֲדַנְיָה: וְצִדֹּק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתַן הַנְּבִיאַ
 וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־אֲדַנְיָהוּ: וַיִּזְבַּח
 אֲדַנְיָהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא עִם אָבִן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אָצֵל עֵין
 רֶגֶל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֲחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלִכְל־אִנְשֵׁי יְהוּדָה עֲבָדֵי
 הַמֶּלֶךְ: וְאֶת־נָתַן הַנְּבִיאַ וּבְנָיָהוּ וְאֶת־הַגְּבוּרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה
 אֲחָיו לֹא קָרָא: וַיֹּאמֶר נָתַן אֶל־בֶּת־שֶׁבַע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
 הֲלוֹא שָׁמַעְתָּ כִּי מֶלֶךְ אֲדַנְיָהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדַנְיָנוּ דָּוִד לֹא יָדַע:
 וְעַתָּה לָכֵי אֵינְעִיךָ נָא עֵצָה וּמַלְטִי אֶת־נַפְשְׁךָ וְאֶת־נַפְשׁ בְּנֵךְ
 שְׁלֹמֹה: לָכֵי וּבֹאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאִמַּרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אַתָּה
 אֲדַנְיָ הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאִמְתְּךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵךְ יִמְלֹךְ
 אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמִדּוּעַ מֶלֶךְ אֲדַנְיָהוּ: הִנֵּה עוֹדֶךָ
 מִדְּבַרְתָּ שֵׁם עַם־הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי אֲבֹא אַחֲרֶיךָ וּמִלֹּאֲתִי אֶת־
 דְּבָרֶיךָ: וּתְבֹא בֶת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדָדָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מְאֹד
 וְאֲבִישֶׁג הַשּׁוֹנְמִית מִשְׁרַת אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְתִקַּד בֶּת־שֶׁבַע
 וְתִשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה־לֶּךְ: וְהִנֵּה אֲדַנְיָ אֵתָּה
 נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לְאִמְתְּךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי
 וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי: וְעַתָּה הִנֵּה אֲדַנְיָה מֶלֶךְ וְעַתָּה אֲדַנְיָ
 הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַעְתָּ: וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְעֹזֵאן לְרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־
 בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא־אֲבִיתֵר הַכֹּהֵן וְלִיָּאָב שֶׁר הַצֶּבֶא וְלִשְׁלֹמֹה עֲבָדֶיךָ
 לֹא קָרָא: וְאֵתָּה אֲדַנְיָ הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לַחֲגִיד
 לָהֶם מִי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדַנְיָ־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא גם דברים, י"ז, 15-17, 20.

מן הקטע שלפניך ניכרת העמדה של הסופר המקראי כלפי האפשרות שאדוניה ימלוך.

הסבר עמדה זו לפי ההשוואה בין שני פרטים בסיפור אדוניה ובין החוק שבדברים.

ב. המלכת אדוניה מתוארת על ידי הסופר המקראי (פסוקים 7-10) ועל ידי בת-שבע

(פסוקים 17-19).

מן ההבדל בתיאורים בולטת המטרה של בת-שבע.

מהי מטרתה? בסס את דבריך על שלושה הבדלים בין התיאורים.

ג. קרא את הפירושים שלפניך לפסוק 12:

רד"ק פירש: " יומלטי את נפשך – כי חשש שאם ימלוך אדוניהו, ימית אחרי מות דוד [את]

בת-שבע ושלמה כדי שלא יצא לו ערעור במלכות. אן פירש: יומלטי את נפשך ואת נפש בנך

מביזיון, שלא תהיו עבדים לאדוניהו".

מצודת דוד פירש: " יומלטי – בכדי שתמלטי את נפשך וכו', כי אם ימלוך אדוניהו, בוודאי

יהרוג אתכם, למען לא תהיו לו לשטן בדבר המלוכה".

הסבר, לפי כל אחד מהפירושים של רד"ק, מהי הסיבה לעצה שנותן נתן לבת-שבע.

לאיזה מהפירושים של רד"ק דומה הפירוש של מצודת דוד?

6. קרא מלכים א, י"ז, 17-24.

וַיְהִי כִּי
אֶחָד הַדְּבָרִים הָאֵלֹהָ חָלָה בֶּן־הָאִשָּׁה בְּעֶלְת הַבַּיִת וַיְהִי חָלִיל
חזק מאד עד אשר לא־נותרו־בו נְשָׁמָה: וַתֹּאמֶר אֶל־אֱלֹהֵיהוּ
מִה־לִּי וּלְךָ אִישׁ הָאֱלֹהִים בֹּאת אֵלַי לְהִזְכִּיר אֶת־עוֹנֵי
וְלִהְמוֹת אֶת־בְּנִי: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תַנִּילִי אֶת־בְּנֶךָ וּנְקוּמוּהוּ
מִחַיָּקָה וַיַּעֲלֵהוּ אֶל־הָעֵלִיָּה אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב שָׁם וַיִּשְׁכְּבוּ עַל־
מִטָּתוֹ: וַיִּקְרָא אֶל־: ה' וַיֹּאמֶר : ה' אֱלֹהֵי הַגֹּם עַל־הָאֱלֹמָנָה
כ אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְגוֹרֵר עִמָּה הֲרַעוֹת לְהִמְוִית אֶת־בְּנָהּ: וַיִּתְמַדֵּד
עַל־הַיֶּלֶד שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים וַיִּקְרָא אֶל־: ה' וַיֹּאמֶר : ה' אֱלֹהֵי
בב תִּשְׁבַּנָּא נַפְש־הַיֶּלֶד הַזֶּה עַל־קִרְבּוֹ: וַיִּשְׁמַע : ה' בְּקוֹל
ג אֱלֹהֵיהוּ וַתִּשָּׁב נַפְש־הַיֶּלֶד עַל־קִרְבּוֹ וַיַּחֲיוּ: וַיִּקַּח אֱלֹהֵיהוּ אֶת־
הַיֶּלֶד וַיִּדְרֶהוּ מִן־הָעֵלִיָּה הַבַּיִתָּה וַיִּתְּנֵהוּ לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵיהוּ
דאֵי תִי בְּנֶךָ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־אֱלֹהֵיהוּ עֲתָה זֶה יִדְעָתִי כִּי
ט אִישׁ אֱלֹהִים אַתָּה וַדְּבַר־: ה' בְּפִיךָ אָמַת:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. ציין ארבעה כינויים של האישה בקטע שלפניך, והסבר את השימוש בכינויים על פי הקשרם.

ב. קרא פסוקים 21-22 בקטע וכן מלכים ב, ד', 32-35.

סדר הפעולות בהחייאה שמבצע אליהו שונה מסדרן בהחייאה שמבצע אלישע.

מהו השוני, וכיצד שוני זה יכול לרמוז על ביקורת כלפי אליהו?

ג. יש המפרשים כי נס פירושו התערבות אלוהים במעשה הבריאה, ויש המפרשים כי נס פירושו התרחשות טבעית שהופכת ל"נס" בגלל תזמון וצירוף מקרים.

(1) לאיזה משני סוגי הנסים מתאים הנס בסיפור שלפניך? נמק את תשובתך, ובסס אותה על הפסוקים. (4 נקודות)

(2) התגשמות של נס משאירה רושם חזק על העדים לנס.

הבא ראיה אחת מהכתוב לחיזוק טענה זו. (3 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא ירמיה, א', 4-12, 17-19.

ירמיה, א', 4-12

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בְּטָרִם
 אֲצוּרְךָ בְּבֶטֶן יַדְעֶתִיךָ וּבְטָרִם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקִּדְשֵׁיךָ נְבִיא
 לְגוֹיִם נִתְּתִיךָ: וְאָמַר אֲהֶה אֲדָנִי יְהוָה הִנֵּה לֹא-יָדַעְתִּי דְבַר
 כִּי-נָעַר אֲנִכִּי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אֶל-תֹּאמַר נְעַר אֲנִכִּי כִּי עַל-
 כָּל-אֲשֶׁר אֲשַׁלְּחֶךָ תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲצַוְךָ תִּדְבַר: אֶל-
 תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי-אֲתָךְ אֲנִי לְהַעֲלֶיךָ נָאִם-יְהוָה: וַיִּשְׁלַח יְהוָה
 אֶת-יָדוֹ וַיַּגַּע עַל-פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִנֵּה נִתְּתִי דְבָרִי בְּפִיךָ:
 רְאֵה הַפְּקֻדוֹתֶיךָ וְהַיּוֹם הַזֶּה עַל-הַגּוֹיִם וְעַל-הַמְּמַלְכוֹת לְנִתְּוֹשׁ
 וּלְנִתּוֹץ וּלְהֶאֱבִיד וּלְהַרוֹס לְבָנוֹת וּלְנָטוּעַ: וַיְהִי
 דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מִה-אֲתָה רֹאֵה יִרְמְיָהוּ וְאָמַר מִקַּל
 שָׂקָד אֲנִי רֹאֵה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִיטַבְתָּ לְדַאוֹת כִּי-שָׂקָד
 אֲנִי עַל-דְּבָרִי לַעֲשׂוֹת:

ירמיה, א', 17-19

וְאֲתָה תִּתְּאֹזֵר מִתְּמִיךְ וּקְמַת וּדְבַרְתָּ
 אֵלֵיהֶם אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲנִכִּי אֲצַוְךָ אֶל-תַּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן-
 אֲחַתְּךָ לְפָנֵיהֶם: וְאֲנִי הִנֵּה נִתְּתִיךָ הַיּוֹם לְעִיר מְבֻצָּר וּלְעִמּוּד
 בְּרִזָּל וּלְחֻמוֹת נְחֹשֶׁת עַל-כָּל-הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשֹׂרֵיהָ
 לְכַהֲמָהּ וּלְעַם הָאָרֶץ: וְנִלְחְמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא-יִכְלְוּ לָךְ כִּי-אֲתָךְ
 אֲנִי נָאִם-יְהוָה לְהַעֲלֶיךָ:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. אפשר לראות בתיאור ההקדשה של ירמיהו לנביא דגם אופייני (בתנ"ך) של מינוי נביא לשליחות.
- ב. על פי הקטע, ציין ארבעה שלבים האופייניים לדגם של הקדשה, ובסס כל שלב על הכתוב. קרא ירמיה, ל"א, 26-27.
 יש המוצאים בספר ירמיה מבנה מעגלי, הנפתח בהקדשה של ירמיהו (פרק א') ונסגר בפרק ל"א, 26-27.
 הבא שתי דוגמאות למבנה זה.
- ג. יש הטוענים שהקדשתו של ירמיהו היא בעלת אופי מלכותי.
 (1) כיצד פסוק 10 יכול לחזק טענה זו? (2 נקודות)
 (2) באסטלה שהקים מלך חמת לכבוד אלוהיו הוא מכריז שהאל אמר לו:
 "אל תירא, כי אני המלכתך ואני אעמוד עמך ואחלצך מן המלכים שהטילו עליך מצור".
 הסבר מהו הדמיון בין הכתוב באסטלה ובין הכתוב בפסוקים 17-19. (5 נקודות)
 /המשך בעמוד 8/

8. קרא ירמיה, כ"ח, 11-1, 15-17.

ירמיה, כ"ח, 11-1

וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּדֹאשִׁית מַמְלַכַת
 אֲלֵי חֲנַנְיָה בֶן-עֲזוּרָה הַנְּבִיא אֲשֶׁר מִגְּבֻעוֹן בְּבֵית הַיְהוָה לְעֵינֵי
 הַכֹּהֲנִים וְכָל-הָעָם לֵאמֹר: כֹּה-אָמַר הַיְהוָה עֲבֹאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁפֹרְתִי אֶת-עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: בְּעוֹד שְׁנַתִּים
 יָמִים אֲנִי מָשִׁיב אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת-כָּל-כְּלֵי בֵּית הַיְהוָה
 אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיאוּם
 בָּבֶל: וְאֶת-יְכִנְיָה בֶן-יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְאֶת-כָּל-גְּלוֹת
 יְהוּדָה הַבָּאִים בְּבִלְהָ אֲנִי מָשִׁיב אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם-הַיְהוָה:
 כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת-עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֶל-
 חֲנַנְיָה הַנְּבִיא לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָל-הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית
 הַיְהוָה: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֲמֹן כֵּן יַעֲשֶׂה הַיְהוָה יְקֻם הַיְהוָה
 אֶת-דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבְּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵּית הַיְהוָה וְכָל-הַגּוֹלָה
 מִבָּבֶל אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה: אֲךְ שָׁמַע-נָא הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
 דֹּבֵר בְּאָזְנוֹךָ וּבְאָזְנֵי כָל-הָעָם: הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵי וּלְפָנֶיךָ
 מִן-הָעוֹלָם וַיִּנְבְּאוּ אֶל-אֲרָצוֹת רַבּוֹת וְעַל-מַמְלָכוֹת גְּדוֹלוֹת
 לְמַלְחָמָה וּלְרַעָה וּלְדָבָר: הַנְּבִיא אֲשֶׁר יָנְבֵא לְשָׁלוֹם בִּבְנֵי
 דְבַר הַנְּבִיא יִדְעַע הַנְּבִיא אֲשֶׁר-שָׁלַח הַיְהוָה בְּאַמְתּוֹ: וַיִּקַּח
 חֲנַנְיָה הַנְּבִיא אֶת-הַמוֹטֶה מֵעַל צוּאֵר יִרְמְיָה הַנְּבִיא
 וַיִּשְׁפֹּרְתֵהוּ: וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל-הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
 הַיְהוָה כֹּכָה אֲשַׁבֵּר אֶת-עַל וְנִבְכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל בְּעוֹד
 שְׁנַתִּים יָמִים מֵעַל צוּאֵר כָּל-הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה הַנְּבִיא
 לְדַרְכּוֹ:

בשנה

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ירמיה, כ"ח, 15-17

וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֶל-
 חֲנַנְיָה הַנְּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה לֹא-שָׁלַחךָ ה' וְאֵתָה
 הַבְּטַחְתָּ אֶת-הָעַם הַזֶּה עַל-שָׁקֶר: לִכְן כֹּה אָמַר ה' הַנְּבִיא
 מִשְׁלַחְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה הַשְּׂנֵאָה אֵתָה מֵת כִּי-סָדָה
 דְּבַרְתָּ אֶל-ה': וַיִּמַּת חֲנַנְיָה הַנְּבִיא בְּשָׁנָה הַהִיא בַּחֹדֶשׁ
 הַשְּׁבִיעִי:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) במה שונה ההתייחסות של ירמיהו לגלות יהויכין מהתייחסותו של חנניה?

(3 נקודות)

(2) כיצד מציע ירמיהו לעם להתנהג, לפי ירמיה, כ"ז, 12, וכיצד המעשה הסמלי שעושה

חנניה מבטא עמדה הפוכה? (4 נקודות)

ב. קרא את דברי ב' אופנהיימר: "... ניתן לומר באופן פרדוקסלי כי ירמיהו, ובמידה רבה גם יתר

הנביאים הקלסיים, ניבאו על מנת שלא יתקיימו דבריהם. כוונתם להשיב את העם בתשובה לבל
 יתקיימו האיומים והפורענויות שעליהם הם מכריזים".

קרא פסוק 8 בקטע שלפניך.

מדוע הכתוב אינו קובע אם הנביאים הנזכרים בפסוק 8 הם נביאי אמת או נביאי שקר?
 השב בעזרת דברי אופנהיימר.

ג. קרא דברים, י"ח, 20. חוק זה מבחין בין שני סוגי נביאי שקר.

(1) הסבר מה הם שני הסוגים. (2 נקודות)

(2) קרא פסוקים 15-17 בקטע שלפניך.

כיצד החוק בדברים מהווה בסיס לנבואה של ירמיהו בפסוקים אלה? (5 נקודות)

פרק שלישי – נושאי החתך (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על חמש שאלות:

בנושא החובה: על אחת מהשאלות 9-10.

בנושאי הבחירה (שאלות 11-20): ענה לפי ההוראות שבעמוד 13.

נושא חובה: "עלילות הראשית"

ענה על אחת מהשאלות 9-10 (לכל שאלה – 14 נקודות).

9. קרא בראשית, א', 12-1, 26; ישעיה, מ', 12-14.

בראשית, א', 12-1

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
הַיְתָה רֵוָה וְבָהוּ וְהַשֶּׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְדַחֶפֶת
ב עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־אֹר וַיְהי־אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
ה אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קִרְיָ לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד:

ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
ז לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
ח מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקּוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד
י וַתֵּרָאָה הַיַּבְשָׁה וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ וְלַמְּקוֹה
יא הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשֵׂא
הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֻרֵעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לַמִּינֵו אֲשֶׁר
יב זֶרַע יִדְעוּבוּ עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַתּוּצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֻרֵעַ
זֶרַע לַמִּינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זֶרַע יִדְעוּבוּ לַמִּינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
כִּי־טוֹב:

בראשית, א', 26

יג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ
וַיִּדְרוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־
הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ:

ישעיה, מ', 12-14

ב
 מִי־מִרְדֵּי בְשַׁעְלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּפְּן
 וְכָל בְּשָׁלֵשׁ עֶפְרַיִם הָאָרֶץ וְשָׁקֵל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֵאֲזֹנִים:
 ג
 מִי־תִבֶן אֶת־רוּחַ הַיְיָ וְאִישׁ עֲצָתוֹ יִזְדַּעַב: אֶת־מִי נֹעֵץ
 וַיְבַיְנֶהוּ וַיִּלְמְדֵהוּ בְּאֶרֶץ מִשְׁפָּט וַיִּלְמְדֵהוּ דַעַת וַיִּזְרַךְ תְּבוּנוֹת
 יִזְדַּעַב:

יש הטוענים כי הקטע מישעיה מתייחס לבריאת העולם המתוארת בבראשית, א.
 א. במה שונה דרך הבריאה בבראשית, א', 6-12, מדרך הבריאה בישעיה, מ', 12-13?
 (5 נקודות)

ב. (1) יש הטוענים כי ישעיהו מציג תפיסה שונה מזו שבבראשית, א', 26:
 "ויאמר אלהים: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו."
 מהו ההבדל בין התפיסה בבראשית, א', 26 ובין התפיסה בישעיה, מ', 13-14? הוכח
 את דבריך מן הכתובים. (6 נקודות)
 (2) קרא את הקטע שלפניך, מתוך "אנומה אליש":

6. אַעֲשֶׂה יְצוֹר, יְאָדָם יְהִי שְׁמוֹ,
7. אֶבְרָא יְצוֹר אָדָם,
8. לוֹ יוֹשֵׁת עָלָיו עֲמַל הָאֱלִים, וְהִמָּה לוֹ יְנוּחוּ...

מהו תפקיד האדם בעולם לפי בראשית, א', 26, ומהו תפקידו לפי "אנומה אליש"?
 (3 נקודות)

10. קרא בראשית, י"א, 9-1.

וַיְהִי כָּל-הָאָרֶץ שָׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים: וַיְהִי בְּנִסְעֵם
מִקְדָם וַיִּמְצְאוּ בְקֶעָה בְּאֶרֶץ שְׁנַעַר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
אֶל-רֵעֵהוּ הִבֵּה נֹבֶנֶת לְבָנִים וְנִשְׂרְפָה לְשֹׂרְפָה וְתִהְיֶה לָהֶם
הַלְבֵנָה לְאֶבֶן וְהַחֲמֹר הִיזָה לָהֶם לְחֹמֶר: וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה וּנְבַנֶּה-
לָנוּ עִיר וּמְגִדָּל וְרֵאשׁוּ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ שֵׁם פָּרִנְפוּץ עַל-
פְּנֵי כָּל-הָאָרֶץ: וַיֵּרֶד יְהוָה לִרְאֹת אֶת-הָעִיר וְאֶת-הַמְּגִדָּל
אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה הֵן עִם אֶחָד וְשֹׁפָה אַחַת
לְכֻלָּם זֶה חַתְלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא-יִבְעַר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר
יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: הִבֵּה נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שִׁפְתֵם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ
אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ: וַיִּפֹּץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל-פְּנֵי כָּל-הָאָרֶץ
וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר: עַל-כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי-שָׁם
בָּלַל יְהוָה שִׁפְתֵי כָּל-הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם יְהוָה עַל-פְּנֵי
כָּל-הָאָרֶץ:

- א. (1) בסיפור מגדל בבל חטאה האנושות הן בחטא הגאווה והן בהפרת צו ה'
בסס קביעה זו על הכתוב. היעזר בבראשית, א', 28. (4 נקודות)
- (2) לסיפור מגדל בבל יש מבנה מוצלב (=מבנה כיאסטי).
הדגם אותו, וכתוב איזה רעיון מודגש בעזרת מבנה זה. (4 נקודות)
- ב. סיפור מגדל בבל הוא חלק מתהליך הידרדרות של המוסר האנושי.
קרא בראשית, ד', 8-10; 23-24.
הסבר כיצד תהליך זה בא לידי ביטוי בפסוקים אלה ובסיפור מגדל בבל. (6 נקודות)

לפניך חמישה נושאי בחירה, ובכל נושא שתי שאלות:
שאלת חתך ושאלה בהיקף מצומצם.

ענה על ארבע מבין השאלות 11-20 (סך הכול – 46 נקודות).
לפניך השלבים בבחירת השאלות:

- (1) סמן לעצמך את שלושת הנושאים שלמדת.
- (2) מבין נושאים אלה, ענה על שתי שאלות חתך.
- (3) ענה על שתי שאלות בהיקף מצומצם:
  - על שאלה אחת מנושא שכבר עסקת בו בשאלת חתך.
  - על שאלה נוספת מהנושא שלא עסקת בו בשאלת חתך.

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

11. שאלת חתך (14 קודות)

קרא ישעיה, מ', 11-1; ירמיה, כ"ט, 1-7.

ישעיה, מ', 11-1

א נחמו נחמו עמי יאמר א
 ב אלהיכם: דברו על-לב ירושלם וקראו אליה כי מלאה
 עבאה כי נרעה עונה כי לקחה מיד ה' כפלים בכל-
 חטאתיה: קול קורא במדבר פנו דרך ה'
 ג ישדו בערבות מסלה לאלהינו: כל-גיא ינשא וכל-הר וגבעה
 ד ישפלו והיה העקב למישור והרכסים לבקעה: ונגלה כבוד
 ה ה' וראו כל-בשר יחדו כי פי ה' דבר: קול
 ו אמר קרא ואמר מה אקרא כל-הבשר חציר וכל-חסדו
 ז כצין השדה: יבש חציר נבל צין כי רוח ה' נשבה בו
 ח אכן חציר העם: יבש חציר נבל צין ודבר אלהינו יקום
 ט לעולם: על הר-גבה עלי-לך מבשרת ציון
 י הרימו בנה קולך מבשרת ירושלם הרימו אל-תיראי
 יא אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם: הנה אדני ה' בתוק
 יבוא וזרעו משלה לו הנה שברו אתו ופעלתו לפניו:
 יג פרעה עדרו ירעה בזרעו יקבץ טלאים ובהיקו ישא עלות י
 יגהל:

(שים לב: קטע נוסף וסעימי השאלה בעמוד הבא.)

ירמיה, כ"ט, 1-7

וְאֵלֶּה דְבָרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שִׁלַּח יִרְמְיָהוּ
 הַנְּבִיא מִירוּשָׁלַם אֶל־יְתָד זִקְנֵי הַגּוּלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
 הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מִירוּשָׁלַם
 בַּבֶּלָה: אַחֲרַי צֵאת יִכְנִיָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְבִּירָה וְהַסְרִיסִים שְׂרֵי
 יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וְהַחֲרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלַם: בֵּיַד אֵלֶּעִשָׁה
 בַּן־שָׁפָן וְגַמְרִיָה בַּן־חֶלְקִיָה אֲשֶׁר שִׁלַּח עֲדָקְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 אֶל־נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּבֶּלָה לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוּלָה אֲשֶׁר־הִגְלִיתִי מִירוּשָׁלַם
 בַּבֶּלָה: בָּנוּ בָתִּים וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גִּטּוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָן: קָחוּ נָשִׁים
 וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקָחוּ לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בָּנוֹתֵיכֶם תָּנוּ
 לְאֲנָשִׁים וְתִלְדְּנָה בָנִים וּבָנוֹת וְדִבּוּ־שֵׁם וְאֶל־תִּמְעֲטוּ: וְדַרְשׁוּ
 אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׂמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בְעַדָּהָ
 אֶל־יְהוָה כִּי בְשָׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם:

- א. מהו האירוע ההיסטורי המתואר בנבואת ירמיהו, ובעקבות איזה אירוע היסטורי מנבא ישעיהו? (5 נקודות)
- ב. בגלל הרקע ההיסטורי השונה, כל אחד מהנביאים מנבא נבואה שונה. ציין שלושה דברים שירמיהו מציע לעם לעשות, וכתוב שני תחומים שבהם יחול שינוי בעתיד, לפי נבואה זו של ישעיהו. (9 נקודות)

12. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא חגי, א', 11-5.

ה וְעַתָּה כֹּה אָמַר יְהוָה עֲבֹאוֹת שִׁימוּ לַבְּבֹקֶם עַל-דְּרֵיכֵיכֶם:
 וְרַעְיוֹתֵי הַרְבֵּה וְהִבֵּא מַעֲשֵׂי אֲכֹל וְאֵין-לְשִׁבְעָה שְׁתֵּי וְאֵין-
 לְשִׁבְדָּה לְבוֹשׁ וְאֵין-לֶחֶם לוֹ וְהַמִּשְׁתַּבֵּר מִשְׁתַּבֵּר אֶל-עָרוֹר
 ז נְקֹוֹב: כֹּה אָמַר יְהוָה עֲבֹאוֹת שִׁימוּ לַבְּבֹקֶם עַל-
 ח דְּרֵיכֵיכֶם: עַל־וַהֲדַר וְהִבֵּאתֶם עֵץ וּבְנוֹ הַבַּיִת וְאֶרְצֵהֶבּוּ וְאֶפְבֵּר
 ט אָמַר יְהוָה: פָּנָה אֶל-הַרְבֵּה וְהִנֵּה לַמַּעֲשֵׂי וְהִבֵּאתֶם הַבַּיִת
 וְנִפְתַּחְתִּי בּוֹ יַעַן מָה נֶאֱמַר יְהוָה עֲבֹאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר-הוּא
 י תְּרֹב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל-כֵּן עֲלִיכֶם כָּלֵאוּ שָׁמַיִם
 יא מִטֵּל וְהָאָרֶץ כָּלֵאָה וְבוֹלָה: וְאֶקְרָא חֶרֶב עַל-הָאָרֶץ וְעַל-
 הַחֵלְוִים וְעַל-הַדָּגָן וְעַל-הַתִּירֹשׁ וְעַל-הַיְצֵהָר וְעַל אֲשֶׁר
 תּוֹצִיא הָאָדָמָה וְעַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל-יִגְיַע
 כַּפֵּיכֶם:

בפסוק 6 יש שימוש במטפורה ובתקבולת כדי להעביר מסר מסוים.

א. הבא דוגמה מהפסוק לכל אחד מאמצעים ספרותיים אלה. (3 נקודות)

ב. מהו המסר שחגי מבקש להעביר בעזרת האמצעים הספרותיים?

מה הוא מציע לעם לעשות כדי לשנות את מצבם?

(6 נקודות)

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

13. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא איוב, ד', 9-1; ח', 7-1.

איוב, ד', 9-1

א וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתִּימְנִי וַיֹּאמֶר: הַנִּסָּה דָבַר אֱלֹהֶיךָ תִּלְאַח וְעַצֹּר
 ב בְּמַלְיָן מִי יוֹכַל: הִנֵּה יִסְרֶת רַבִּים וַיְדִים רַפּוֹת תַּחֲזֹק: בּוֹשֵׁל
 ג וְקִימוֹן מַלְיָךְ וּבְרַבִּים כְּדַעוֹת תִּאֲמֹץ: כִּי עָתָה וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ
 ד וּתְלֹא תִגַּע עֲדֶיךָ וּתִבְהַל: הֲלֹא יִרְאֶתְךָ כְּסֻלְתְּךָ תִּקְוֶתְךָ וְתִם
 ה דְּדַכֶּיךָ: זָכַרְנָא מִי הוּא נָקִי אָבִד וְאִיפֹה יִשְׁדִּים נִכְחָדוּ: כֹּאשֶׁר
 ו רָאִיתִי תְרִשִׁי אֲזַן וְזָדַעִי עָמַל יִקְצָרְהוּ: מִנְשַׁמַּת אֱלוֹהִים יִאֲבָדוּ
 ז וּמְרִיחַ אִפּוֹ יִכְלוּ:

איוב, ח', 7-1

א וַיַּעַן
 ב בְּלֶדֶד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמֶר: עַד-אֵן תִּמְלֹל-אֱלֹהִים וְדוּחַ: כְּפִיר אֲמַדִּי
 ג פִּיךָ: הֲאֵל יַעֲזֹב מִשְׁפָּט וְאִם-שִׁדִּי יַעֲזֹב-צְדָק: אִם-בִּנְיָן חֲסָאֵר
 ד לֹו וַיִּשְׁלַחֵם בְּיַד-פְּשָׁעִים: אִם-אַתָּה תִּשְׁחַר: אֵל-אֵל וְאֵל-שִׁדִּי
 ה תִּתְחַנֵּן: אִם-כֶּן וַיִּשָׁר אַתָּה כִּי-עָתָה יַעֲזֹב עֲלֶיךָ וְשִׁלֵּם נֹת
 ו צְדָקָךְ: וְהִיָּה רֵאשִׁיתְךָ מִזְעֶה וְאַחֲרֵיתְךָ יִשְׁגָה כּוֹאֵד:

- א. לפי איזו תפיסת גמול אלוהים מנהיג את העולם, לדעת אליפז ובלדד?
בסס את תשובתך על הכתובים. (4 נקודות)
- ב. יחסו של בלדד אל איוב שלילי ותוקפני יותר מיחסו של אליפז.
הסבר טענה זו, ובסס אותה על שני הכתובים. (10 נקודות)

14. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא איוב, א', 8-11; ב', 7-10.

איוב, א', 8-11

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-הַשָּׁטָן הַשְּׂמֵת לְבָנֶיךָ
 עַל-עֲבֹדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמוֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יֵרָא אֱלֹהִים
 וְסָר מִרָע: וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת-ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנֹם יֵרָא אִיּוֹב
 אֱלֹהִים: הֲלֹא-אֲתָּ שָׁכַת בְּעֵדוֹ וּבְעֵד-בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ
 מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בְּרַכְתָּ וּמְקַנְהוּ פֶּרֶץ בָּאָרֶץ: וְאוּלַם שָׁלַח
 נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל-אֲשֶׁר-לוֹ אִם-לֹא עַל-פְּגַעַי וּבְרַכְתָּ:

איוב, ב', 7-10

וַיֵּצֵא הַשָּׁטָן
 וַעַד מֵאֵת פְּגַע ה' וַיַּךְ אֶת-אִיּוֹב בַּשָּׁתַיִן זָרַע מִכַּף רַגְלוֹ עַד
 קִדְקִדּוֹ: וַיִּקְחֵ-לוֹ תִרְשׁ לְהִתְגַּדֵּד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בַּתּוֹךְ-הָאָפֶר:
 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֲדָךְ מַחֲזִיק בְּתַמְתֶּךָ בְּרַךְ אֱלֹהִים וּמָת:
 וַיֹּאמֶר אֵלָיָה בְדַבָּר אַחַת הִנְבְּלוֹת תִּזְדַּבְּרִי גַם אֶת-הַטּוֹב
 נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת-הָרָע לֹא נִקְבַּל בְּכָל-זֹאת לֹא-
 חָטָא אִיּוֹב בַּשְּׁפָתָיו:

בכתובים אלה באות לידי ביטוי שתי השקפות ביחס לאמונה באל:
 האחת – של השטן, והאחרת – של איוב.
 הסבר את שתי ההשקפות, ובסס אותן על הכתוב.

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

15. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא תהלים, קכ"א, ק"ל.

תהלים, קכ"א

א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר עֵינֵי אֱלֹהִים מֵאִין יבֹא עֲזָרִי: עֲזָרִי
 ב מֵעַם הָהָר עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֶל־יָתֵן לַמּוֹט רִגְלְךָ אֶל־זָנוּם
 ג שְׁמֶרְךָ: הִנֵּה לֹא־זָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: הָהָר שְׁמֶרְךָ
 ד הָהָר עָלְךָ עַל־יַד יְמִינְךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּכֶה וַיִּרְחַב בְּלִילָה:
 ה הָהָר יִשְׁמְרְךָ מִכָּל־דָּע וְשָׁמֵר אֶת־נַפְשְׁךָ: הָהָר יִשְׁמֵר־צֵאתְךָ
 וּבֹאֲךָ מִמֵּתָה וְעַד־עוֹלָם:

תהלים, ק"ל

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִבְּעַמֻּקַּיִם קָרָאתִיךָ הָהָר: אֲדֹנָי שְׁמַעְהָ
 ב בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אַזְנוֹתֶיךָ קִשְׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי: אִם־עוֹנוֹת
 ג תִּשְׁמְרֶינָה אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי־עַמְּךָ הִסְלִיחָה לְפָנַי תוֹרָא:
 ד קוֹיִתִּי הָהָר: קוֹתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלֵתִי: נַפְשִׁי לְאֲדֹנָי
 ה מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל־הָהָר
 ו כִּי־עַם־הָהָר הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עַמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת־
 ז יִשְׂרָאֵל מִכָּל עוֹנוֹתָיו:

א. בשני המזמורים שלפניך באות לידי ביטוי הן מצוקה של הפרט והן הבעת ביטחון באל.

על פי כל אחד מהמזמורים, כתוב מהי מצוקת הפרט, ואיזו תכונה של האל נותנת מענה

על מצוקה זו. (8 נקודות)

ב. במזמורי ספר תהלים יש שימוש באמצעים ספרותיים.

(1) בשני המזמורים שלפניך יש חזרה על הפועל ש-מ-ר במשמעות שונות.

מהי משמעות הפועל במזמור קכ"א, 5, ומהי משמעותו במזמור ק"ל, 3? (3 נקודות)

(2) הבא דוגמה מכל אחד מהמזמורים להאנשה של האל. (3 נקודות)

16. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא שמואל ב, א', 17-27.

וַיִּקְנֶן דָּוִד אֶת־
 הַקִּינָה הַזֹּאת עַל־שָׂאֹל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ: וַיֹּאמֶר לְלַמֵּד בְּנֵי־
 יְהוּדָה קֶשֶׁת הַנָּה כְּתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיִּשָּׁר: הַצְבִּי יִשְׂרָאֵל עַל־
 בְּמוֹתֶיךָ חֶלֶל אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים: אֶל־תִּגְדּוּ בְּגַת אֱלֹהֵי־תַבְשָׁרוֹ כִּי
 בַחֲצֵצַת אֲשַׁקְלוֹן פָּךְ־תִּשְׁמַחְנָה בְּנֹת פְּלִשְׁתִּים פָּךְ־תִּעֲלֶזְנָה
 בְּנֹת הָעַרְלִים: הָרִי בַגְּלֹפֶעַ אֶל־טַל וְאֶל־מִטֵּר עֲלֵיכֶם וְשָׁדִי
 תִּרְדַּמְתָּ כִּי שֵׁם נִגְעַל מִגֵּן גִּבּוֹרִים מִגֵּן שָׂאֹל בְּלִי מוֹשִׁיחַ בְּשִׁמּוֹן:
 מִדָּם חֶלְלִים מִחֶלֶב גִּבּוֹרִים קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נִשְׁוֶה אַחֲרָיו
 וְחָרַב שָׂאֹל לֹא תִשׁוּב רִיקָם: שָׂאֹל וְיְהוֹנָתָן הִנְאֻחֵבִים
 וְהַנְּעִימִם בַּחַיִּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרְדּוּ מִנְּשָׂרִים קְלוּ מֵאֲרִיֹת
 גִּבּוֹרִים: בְּנֹת יִשְׂרָאֵל אֶל־שָׂאֹל בְּכִינָה הַמְּלַבֵּשׁכֶם שְׁנֵי עֵסֶר
 עֲדָנִים הַמְּעֵלָה עֲדֵי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן: אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים בַּתּוֹךְ
 הַמְּלַחְמָה יְהוֹנָתָן עַל־בְּמוֹתֶיךָ חֶלֶל: עַר־לִי עֲלֶיךָ אַחֲרֵי יְהוֹנָתָן
 נַעֲמַת לִי מֵאֵד נִפְלְאָתָה אֲהַבְתֶּךָ לִי מֵאֲהַבַת נָשִׁים: אֵיךְ
 נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֵּאבְדּוּ כְּלֵי מִלְחָמָה:

א. אפשר למצוא בקטע זה מאפיינים של קינה, ובהם:

I הבעת צער ותדהמה

II הצגת תכונותיו של המת

III קללת מקום נפילתו של הגיבור

הבא מהפסוקים דוגמה לכל אחד מהמאפיינים האלה. (4 נקודות)

ב. (1) לאיזו קבוצה בעם דוד קורא להתאבל, וכיצד הוא מנמק את קריאתו? (3 נקודות)

(2) קרא פסוק 20.

הסבר מדוע דוד קורא להימנע מאבל דווקא בגת ובאשקלון. (2 נקודות)

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

17. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא שמות, כ"א, 2-6; דברים, ט"ו, 12-18.

שמות, כ"א, 2-6

ב **כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי**
 ג **שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יָצָא לְחֻפְשֵׁי חָנָם: אִם־בְּגֹפוֹ יָבֵא**
 ד **בְּגֹפוֹ יָצָא אִם־בְּעַל אִשָּׁה הוּא וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: אִם־אֲדֹנָיו**
יִתְּנֶלּוּ אִשָּׁה וְלִדְהֶלּוּ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וְלִדְוִיָּה תִהְיֶה
 ה **לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יָצָא בְּגֹפוֹ: וְאִם־אָמַד לְאָמֹר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי**
 ו **אֶת־אֲדֹנִי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בְּנֵי לֹא יָצָא חֻפְשִׁי: וְהָגִישׁוּ אֲדֹנָיו**
אֶל־הָאֱלֹהִים וְהָגִישׁוּ אֶל־הַדָּלֶת אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדֹנָיו
אֶת־אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוּ לְעַלְמִם:

דברים, ט"ו, 12-18

יב **כִּי־יִמְכַר**
 יג **לְךָ אֶחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית**
 יד **תְּשַׁלְּחֶנּוּ חֻפְשִׁי מֵעִמְךָ: וְכִי־תִשְׁלַחֲנֻהוּ חֻפְשִׁי מֵעִמְךָ לֹא תִשְׁלַחֲנֻהוּ**
 טו **רִיקָם: הַעֲנִיֵק תַעֲנִיֵק לוֹ מִצֵּאֲנֶךָ וּמִגִּדְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ אֲשֶׁר בְּרַכְּךָ**
 טז **יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִתֵּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם**
 טז **וַיִּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:**
 טז **וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא יָצָא מֵעִמְךָ כִּי אֶהְבֵּךָ וְאֶת־בֵּיתְךָ**
 יז **כִּי־טוֹב לוֹ עִמְךָ: וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְּאָזְנוֹ וּבִדְלַת**
 יח **וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאִף לְאִמְתְּךָ תַעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ**
בְּשַׁלְּחַתְּךָ אֹתוֹ חֻפְשִׁי מֵעִמְךָ כִּי מִשְׁנֵה שָׂכָר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ
שָׁנִים וּבִרְכָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה:

א. יש הרואים בחוק בדברים חוק הומני וסובלני יותר מהחוק בשמות.

בסס טענה זו על שלושה הבדלים בין החוקים. (9 נקודות)

ב. קרא ירמיה, ל"ד, 12-16.

הנביא ירמיהו מבסס את דבריו על חוק העבד.

לפי ירמיה, מהי הביקורת של הי על העם בקשר לחוק זה? (5 נקודות)

18. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא שמות, כ"א, 13-14; במדבר, ל"ה, 11-15; 30-32.

שמות, כ"א, 13-14

יג ואשר לא עדה והאלהים אנה לידו
 יד ושמותי לך מקום אשר יגום שמה: ופי'
 יז יזר איש על ידעו להדין בערמה מעם מזבחי תקחנו
 למות:

במדבר, ל"ה, 11-15

יא והקרייתם
 יב לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם וגם שמה רצח מכה
 יג נפש בשגגה: וזהו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח
 יד ערעמדו לפני העדה למשפט: והערים אשר תתנו שש
 יז ערי מקלט תהיינה לכם: את שלש הערים תתנו מעבר
 יח לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ פנען ערי מקלט תהיינה:
 ט לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים האלה
 למקלט לגום שמה כל מכה נפש בשגגה:

במדבר, ל"ה, 30-32

ל כל מכה
 לא נפש לפני עדים ירצח את הרצח ועד אחד לא יענה בנפש
 לא למות: ולא תקחו כפר לנפש רצח אשר הוא רשע למות
 לב פרימות יומת: ולא תקחו כפר לגום אל עיר מקלטו לשונ
 לשבת בארץ עדימות הבהן:

א. מה הם שני סוגי הרוצחים הנזכרים בקטע משמות? (2 נקודות)

ב. (1) כתוב שני פרטים שאפשר ללמוד מהכתוב במדבר על דינו של כל אחד

מסוגי הרוצחים (סה"כ – ארבעה דברים). (4 נקודות)

(2) הסבר את הקשר בין חטאו של כל רוצח ובין גזר דינו. (3 נקודות)

נושא בחירתה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

19. שאלת חתך (14 נקודות)

קרא עמוס, ה', 21-25; מיכה, ו', 6-8.

עמוס, ה', 21-25

כא שְׁנֵאתִי מְאֹסְתֵי תְּגִיבֵם וְלֹא אֲרִיחַ בְּעֵצְדֵיכֶם: כִּי אִם־תֵּעָלוּ לִי עֵלֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֲרַעֶה וְשִׁלְמִי מִרְיָאֵיכֶם לֹא אֶבְיֹט:
 כב הַסֵּד מֵעַלֵי הַמֶּזֶן שְׂרִיחַ וְזִמְרַת נְבִלִיךָ לֹא אֲשָׁמַע: וְיָגֵל כַּמִּים
 כה מוֹשֶׁפֶט וְצִדְקָה כַּנְּחֹל אֵיתָן: הַזְבוּלִים וּמִנְחָה הַגִּשְׁתִּים־לִי
 בַּמִּדְבָּר אֲרַבְּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל:

מיכה, ו', 6-8

ו. בַּמָּה אֶמְתָּם הֹֹ אֶכְפֹּף
 ז לֵאלֹהֵי מְרוֹם הָאֲקָדִמְנוּ בְּעֹלֹת בְּעֹגְלִים בְּגַ שָׁנָה: הִירְעָה
 ח הֹֹ בְּאֶלְפֵי אֵילִים בְּרִבְבוֹת נְחֹלֵי־שֶׁמֶן הָאֲתָן בְּכֹרֵי פִשְׁעֵי
 ח פְּרִי כִטְנֵי חֲטָאת נִפְשֵׁי: הִגִּיד לְךָ אָדָם מִה־טוֹב וּמִה־: הֹֹ
 דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם־עֲשׂוֹת מוֹשֶׁפֶט וְאַהֲבַת הַסֵּד וְהִצַּנַּע לְבַת
 עַם־אֱלֹהֶיךָ:

בנבואות אלה מתוארות שתי דרכים לעבודת ה' (שתי הדרכים נזכרות בכל אחת מהנבואות).

א. (1) כתוב מה הן, ומי תומך בכל דרך. בסס את תשובתך על הכתובים. (7 נקודות)

(2) קרא את הקטע ממיכה.

למה מתכוון מיכה בדרישה "והצנע לכת"? בסס את תשובתך על פסוקים 6-7.

(3 נקודות)

ב. בשני הכתובים יש האנשה של האל.

ציין שני חושים המיוחסים לאל, וכתוב ביטוי אחד נוסף המביע האנשה. (4 נקודות)

(שים לב: שאלה 20 בעמוד הבא.)

20. שאלה בהיקף מצומצם (9 נקודות)

קרא ישעיה, ה', 8-17.

ח הוּי מְגִיעֵי בַּיִת בְּבֵית שְׂדֵה שְׂדֵה בְּשָׂדֵה
 י קָרִיבוּ עַד אָפֶס מְקוֹם וְהוֹשַׁבְתֶּם לְבַדְכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
 ט בְּאוֹנֵי הָהָר עֲבָאוֹת אִם-לֹא בַתִּים רַבִּים לְשִׁמְחָה יִהְיוּ גְדֻלִים
 י וְטוֹבִים מְאֹד יוֹשֵׁב: כִּי עֲשֶׂרֶת עֲמֻדֵי-כָרֶם יַעֲשֶׂה בֵּת אַחַת
 יא וְזָרַע חֲמֹר יַעֲשֶׂה אֵיפָה: הוּי מְשַׁכְּמִי בַּבְּקָר
 יב שֶׁכֶר יִרְדְּפוּ מֵאַחֲרַי בְּנִשְׁפֵי יַיִן וְדֹלִיקִים: וְהָיָה כְּנֹר וְנִבֵּל תֵּף
 יג וְחֻלִּיל וַיִּינֵן מִשְׁתֵּיהֶם וְאֵת פֶּעַל הָהָר לֹא יִבִּטּוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו
 יד לֹא יֵדְאוּ: לִכֵּן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי-דַעַת וּכְבוֹדוֹ מִתֵּי רֵעֵב וְהִמוֹנוֹ
 טו צָחָה צִמָּא: לִכֵּן הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נַפְשָׁהּ וּפְעָרָה פִּיהָ לְבָלִי-
 טז חֶק וַיִּרֶד הַדֹּרָה וְהִמוֹנָה וּשְׂאוֹנָה וְעָלָה בָּהּ: וַיִּשַׁח אָדָם
 טז וַיִּשְׁפֹּל-אִישׁ וְעֵינָי גְּבִהִים תִּשְׁפֹּלְנָה: וַיִּגְבַּהּ הָהָר עֲבָאוֹת
 יז בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בַּצְּדָקָה: וְרָעוּ כִבְשִׁים כְּדַבְּרֵם
 וְחִרְבוּת מִחַיִּים גְּרִים יֵאָכְלוּ:

יש הטוענים כי בקטע זה מתוארים חטאי העם והעונשים שיקבל על פי העיקרון של "מידה כנגד מידה".

בסס טענה זו באמצעות שתי דוגמאות מהקטע.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט